

BEREGI ÚJSÁG

TÁRSADALMI, VÁRMEGYEI ÉS KÖZGAZDASÁGI ÉRDEKŰ HETILAP.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Beregszász, Árpád-utca 29.

Laptulajdonos: a szerkesztő.

Feloldó szerkesztő:

Dr. Kubowich Géza.

Előfizetési ár:

Egész évre 8 kor. Közégek részére 5 kor. Egyen szám ára 20

Hirdetési díjak:

30 szög 1 kor. 60 szög 2 kor. 100 szög 4 kor. 200 szög 6 kor.
Nyiltár postai sora 60 fillér.

Közegészségügyünk.

II.

(b.) Első cikkünkben reá mutatunk némely jelenségre — amelyek ha oly általánosak lesznek ezután is, mint eddig — szoros értelemben vett közegészségügyről még nagyon sokáig beszélni sem lehet.

Nem állhatom meg, hogy még egy-két kedvezőtlen dologra rá ne tereljem a közfigyelmet, amelyek szintén szoros összefüggésben vannak a közegészséggel s megérdemlik, hogy foglalkozunk velök.

A halottkémi rendszernél szintén sok visszasságot lehet tapasztalni. Nem mondom, hogy a városokban is, ahol szakképzett egyének látják el e tisztet, hanem a falvakban, ahol — elismerem — nehéz arravaló embert kapni. De elvégre mégis kapnak és nem is a legegységűbbek közül. Hiszen a halottkémelés nagyobb községekben nem megvetendő jövedelmi forrás, mert minden halottlátásért 1 korona díj jár. De ha díjat is kap érte, kötelessége volna he-

lyes és igaz jelentést adni a halálesetről s ha óvintézkedésnek szüksége forogna fenn, mindjárt az első esetben föl kellene hívnia e körülményre a körorvos figyelmét.

Ez ma nem így van, és nem is lehet így, mert a legtöbb falusi halottkémnek nincs meg az az intelligenciája, készsége, amelylyel fölismerhetné a halál különböző okait. Sokszor aztán a halál okául s a betegség neméül olyat állít, aminőt az egész orvosi tudomány sem ismer. Az ilyen félreismerésből aztán — különösen ha a betegség ragályos volt, — veszedelem származik, sokszor az egész községre is.

Tudom, hogy a halottkémnek e tekintetben utasítást, tanácsot a körorvosnak kell adnia; adnak is, de csak felületesen. A világért sem akarom én ezért őket hibáztatni sőt ellenkezőleg védelmükre kelek. Végre is azért a fizetésért, amit ők kapnak, nem képezhetnek ki szakszerűen 10—15 halottkémet.

Mély és élénk sebe ez a közegészségügynek. A körorvos állása, társadalmi helyzete oly kötelezettségeket ró reá, amelyeket teljesítenie 800—1000 koronából lehetetlen. A megélhetésért való küzdelem, az anyagi gond sokszor megbénítja tetterejét hivatásos kötelességének teljesítésében. Nem ellenőrizheti kellőleg községeit, nem foglalkozhatik azok egészségügyi állapotaival oly odaadó buzgalommal, mint aminőt az ügy fontos volta megérdemelne. Nem, mert ha önfeláldozó lelkiismeretességgel s ügybuzgalommal foglalnának tisztének betöltése körül, a jobbaktól elismerést aratna talán, de rövid idő múlva megérezné a mindennapi kenyér hiányát. Nem is ő bennök van szerintem a hiba, hanem a rendszerben, amely őket odaállítja a legelső és legfontosabb órállomásra, kezükbe ad évenként 800 koronát, ezért megkívánja, hogy megmentsék az országot mindenféle járványtól, ragálytól, betegségtől. Pedig ha valakié, ugy az övék a legfontosabb állás ezen a téren, mert ők a közvetlen megfigyelők, az első

A „BEREGI ÚJSÁG” TÁRCÁJA.

A „Kótyogós” esapszékben.

*Alig pislog mécsé, piszkos minden zúgja,
Kóssa, füstös cigány keservesen húzza,
Filyeg a rongy róla —
Szegény, rongyos cigány,
Mégis szép a nóta.*

*Jó, öreg csapláros aludni lefeküdt,
Nem csoda, ha szegény nem bírja a nedűt.
Mindig mér helyette
Ifju felesége, —
De jó hogy elvette!*

*Ugy nézi a cigány, forog a föld vele,
Az asszony meg kacag, csak úgy reszket
És zokog a nóta. [bele.
Fekete éjszélig
Piros reggel óta.*

Kubowich Géza.

A harmadik fejezet.

A „BEREGI ÚJSÁG” EREDETI TÁRCÁJA.

Írta: *Kabácsy Szilárd.*

— A kis leányok az örök szerelemlről beszélnek — mondta Szentgály Vince — én pedig nem hiszek, csak a fellobbanó, pillanatnyi lángban . . .

— Én meg semmiben sem hiszek — felelte Marosánné elégedett, büszke mosolygással s a vele szemben ülő udvarlójának odavetett szavai után végtelenül modern asszonynak érezte magát egy pillanatra.

Örült, hogy azzal a divatos, affektált hiteltelenségével, amelyet a piros ajkán megjelent kicsinylő, unott mosolyával is megerősített, az emberi érzésekből többet tagadhatott meg Szentgálynál, akit pedig veszedelmesen modern emberek tartottak az emberek s akitől a mamák óvták a leányaikat.

— És emlékszik-e azokra — kérdezte azután Szentgály Vince — akik valamikor elakarták hitetni magával a szerelem örökkévalóságát?

— Nem sikerült nekik — mondta az asszony, — h t egyszerűen elfelejtettem őket. Holmi csekélységekre nem tudok visszaemlékezni.

Szentgály Vince egy pillanatig az asszony szemébe nézett, mintha a szavainak őszinteségét akarta volna onnét kiolvasni.

Ugy vettem észre — szólott később — hogy a férfiak sokkal jobban emlékeznek, mint maguk, Olga. Ez pedig valószínűleg onnét van, hogy komolyabbak vagyunk és csak félannyi dolgot sorozunk a feledni való csekélységek közé mint maguk . . . És, mert én igen sokra emlékezem, hát elmondok magának egy ilyen csekélységet, ha meghallgatja . . .

— Mostan unatkozom — jegyezte meg az asszony — és ilyenkor nagyon türelmes vagyok.

— Elmondom magának — folytatta Szentgály Vince, — ami egymáshoz való szerelmünk történetét.

— Hosszu lesz? — kérdezte Marosánné érdeklődés nélkül.

— Nem tulságosan — felelte Szentgály egy kevés gondolkodás után. — Három fejezet ugyan kitélik belőle, de a fejezetek nem lesznek fölötte terjedelmesek . . .

I.

— Az első fejezetben körülbelül négy évnek a történetét kell elmondanom, de ne ijedjen meg, Olga, mert ez alatt a négy év

Sirolin

A legkiválóbb tanárok és orvosoktól mint hathatós szer:

tüdőbetegségeknél, légzőszervek hurutos bajoknál, idült bronchitis, szármárhurut és különösen lábadozóknál influenza után

ajánlatik. Emeli az étvágyat és a testület, eltávolítja a köhögést és a köpetet és megszünteti az éjjeli izadákat. — Kellemes szaga és jó íze miatt a gyermekek is szeretik. A gyógyszerárakban ávegenként 4 koronáért kapható. Figyeljünk, hogy minden üveg alantli óggal legyen ellátva:

F. Hoffmann-La Roche & Co. vegyészeti gyár Basel (Svájc)

intézkedésre jogosultak, ők azok, akik a nagy közönségnek ugyszólván a pulzusán tartják kezüket. Szóval ő rajtuk fordul meg jórésben az ország egészségügye. Az a sivár, nyomorúságos állapot, mely manapság a körorvosi álláshoz csaknem kivétel nélkül elválaszthatatlanul hozzáfűződik, idézi elő jórésben a közegészségügy satnya, beteges voltát. Állása tisztességének, sok nehéz küzdelmek árán megszerzett készségének megfelelő díjazással kell ellátni a körorvost, mely megmentsé őt a mindennapi élet gondjaitól, ambíciót, tette kész akaraterőt s odaadó buzgalmat gerjessen szívében, akkor nem lesz siralmas közegészségügyünk, akkor nem fog megtörténni, hogy sok körorvosi állásra hónapokon át hasztalan ujtgatják meg a pályázatot s így az egészségügyre nézve, szerintem legfontosabb, állás üres.

Kettős irányban kell tehát változtatni az eddigi helyzeten. Először is a lehető legszigorubb preventív intézkedéseket kell megtenni s azok végrehajtását éberan ellenőrizni. Ha mégis járvány vagy ragályos betegség ütne ki, az óvintézkedések a legszigorubb formákban megteendőek s e tekintetben az eljáró közegek felelősséggel tartozzanak. Ebben az esetben a „halottlítás“, sőt még az u. n. részvéltátogatás is megtiltandó. A halottvirasztást mai formájában és a halotti tort súlyos büntetés terhe alatt meg kell tiltani. A babonás és kuruzsló szerek (természetesen nem a házi gyógyszereket értem) ajánlóját szigoruan megbüntessék. Ragályos betegség kiütésénél a körorvos — melőlve minden közbeeső fórumot, egyenesen az alispánhoz forduljon megfelelő intézkedés végett. Ezek s más ilyféle intézkedések, amelyeket a szakemberek igen szépen paragrafusba szedhetnek — kicsinyeseknek látszanak, de valójokban nagy fontosságúak. Lehet, hogy egynémelyikre vonatkozólag már van intézkedés, de akkor meg a végrehajtásnál van a hiba. Mert nem ér semmit a legjobb törvény és rendelkezés sem, ha azt rosszul, vagy épen sehogysem hajtják végre.

Másodszor pedig meg kell javítani a körorvos fizetését, mert a jelenlegi fizetésök alamizsnának is kevés. Őrajtuk, az ő munkásságukon, pontosságukon, lelkesmeretes és ügybuzgó tevékenységükön fordul meg az egész ország egészségügyi állapota, meltek tehát, hogy munkájukért megfelelő jutalmat kapjanak. De — mondják sokan — nincs pénz rá! Erre lenni kell! Hát a pénz drágább az életnél, egészségnél? De sokan lemondanának halállos ágyukon minden földi kincsükről, csak az életet s egészséget nyerhetnék vissza meg egyszer. Ha egészségügyünk nincs, semmink sincs. Ha másként nem lehet biztosítani a körorvos tisztességesebb fizetését, emelni kell 1-2%-kal a vármegyei pótdótot, ha ez nem elég 3%-kal vagy akár mennyivel, mert ha mi nem teszük meg mindent saját egészségünk érdekében, ha mi magunkon nem segítünk 1-2 korona árán, miként tégyen, miként segítsen az Isten?! — Csak ha mindezek megiesznek, akkor beszélhetünk közegészségügyről.

VEGYES HIREK.

FELHÍVÁS. Az évnegyed lejártával felkérjük előfizetőinket, hogy hátralékos és az új évnegyedre esedékes előfizetési díjaikat küldjék be. Utalványokat, mint a fővárosi lapok teszik, nem küldünk, ezt ne várják, hanem küldjék be a díjakat maguktól.

Kinevezések. A király Isépy Andor kassai ítélőtáblai tanácsjegyzőt, ki nem régen meg az ungvári kir. járásbírósnál működött mint aljárásbíró. Alsó Vereczkére járásbírónak, — a vallás- és közoktatásügyi miniszter Szakay Rozát. Volóca rák. elemi iskolai tanítónőnek kinevezte. — A vallás- és közoktatásügyi miniszter Korpás Ferenc helyb. főgymn. h. tanárt ugyanehhez az intézethez rendes tanárnak nevezte ki.

Az első, járási számvevők Beregvármegyében. A pénzügyminiszter kinevezte járási számvevőnek a uszohati járásba Szabó Antal ki eddig Abaujan számviszt volt, — a me. okaszonyiba Heidrich Károly számtisztet, — az ilosvaiba Ottlinger Ede, komlósi körjegyzőt, — a munkácsiba Mihajlovics Árpádot — a latorcaiba Tuzson Gábor számtisztet, — a szolyvaiba Bercesényi Miklós nagymuzsalyi körjegyzőt. Az új

számvevők október 1-ső napján kezdik meg hivatalos működésüket.

Áthelyezések. A v. és közoktatásügyi min. ter. Enyedy József bilkei tanítót a podheringi, — Patakgy György podheringi tanítót a munkácsi, — Vértés Ignác pinkovicei tanítót a bilkei, — özv. Marchalné Gullner Gabriella várpálankai tanítónőt az oroszkomoróci, — Paulllona oroszkomoróci tanítónőt a várpálankai, — Tóth Lujza volóci tanítónőt a podheringi állami el. iskolához, — Bogisichné Kozmud Mária nagy lucskai óvónót a munkácsi, — Kovácsné Komlóssy Róza munkácsi óvónót a kispesti állami óvóiskolához helyezte át. — Varga Béla debreczeni mérnököt a munkácsi osztálymérnökséghez helyezték át.

Templomszentelés. Az oroszvégi gkath. templom belső restaurálását templomszenteléssel ünnepelték meg.

Jubileum. Horthy Gyula tiszaszaalkán földművelő és felesége Bay Ida Tiszaszaalkán folyó hó 25-én tartották meg házasságuknak tíz éves évfordulóját. Az ünnepélyes alkalomból a jubiléum háaspár rokonai és barátai mintegy 50-en gyűltek egybe. Az 1-ő pohárköszöntőt Horthy Béla festőművész mondta. Utána felköszöntötték még az ünneplőket Cs. ö. Zsigmond, Láczy László és Uray Imre is. A vig. társaság a világos reggeli órákban oszlott szét.

Halálozás. Rákosi János építész, az ungvári fillérbank pénztárosa, ungi törvényhatósági bizottsági és ungvári városi képviselőtestületi tag, régebben Ungvár város rendőrkapitánya 73 éves korában elhunyt. Miklós József gecei ev. ref. lelkész 73 éves korában 44 évi lelkészkedése után Geceben elhunyt.

Tanítóválasztás. A nagyszőlősi róm. kátholikus kántortanító állásra Tihanyi Bélát választották meg.

Utonálló cigányok. Guthy László s Jenei László makariai földművesek betértek a Munkács végén lévő Dubova nevű csárdába egy kis falatozásra. Három munkácsi cigány — akik a korezmában időztek — észrevették, hogy a két gazdnál van egy kis pénzmag. Elmentek hát a városi erdőbe, ott megleszték a hazafelé ballagó 2 gazdát s elvették tőlük pénzöket. A két kifosztott földműves visszatért Munkácsra, ott az esetet feljelentették s a feljelentés folytán a három cigányt mihamar letartóztatták.

Táncmulatság előtt. A fejeresei ifjuság október hó 2-án az ottani iskolateremben táncmulatságot rendez. Délután 4 órakor kezdődik egy koronás személyjegyekkel és 3 koronás családjegyekkel.

Táncmulatság után. A munkácsi lányok bálján, amint halljuk, igen jól mulattak. Az első négyest 28 pár táncolta.

Az úrdög bibliája mint bünszerző. Vaszilyczó Mihály és Spokál Alber,

alatt alig történt valami. Egyéb sem történt talán, mint, hogy mi egymásba szerettünk s hogy a mamák által kiszabott, végtelenül illedelmes távolságból el-eléztük egymást alkonyatkor.

Egy nap sem mult el talán, hogy ki ne könyökölt volna a szürkére meszelt, barátságos házuk ablakából és olyankor én is ott sétáltam mindig a tuloldalán.

A lenyugvó napnak utolsó sugarai magán pihentek meg utoljára — mert nyugat felé feküdt a házuk — s mikor ott bujkáltak a rózsás arcán meg a göndör, fekete haja között, igazán olyan szép volt, hogy egy magam fajta józslésű fiatalember is magába szeretett volna, nemcsak egy gimnazista.

Nem tudom, hogyan volt ebben az időben annyi bátorságom, hogy egy csókot kérjek magától szerelmünk zálogául. Annnyira emlékszem, hogy egy zavartalan pillanatban történt, — amely azonban a pillanatok közt is a legrövidebb volt talán — egy csendes, kínos pillanatban, amelyben nem jutott az eszembe semmi, csak az, ami folyton az eszemben volt.

És maga a kis leányok megmosolyogni való naivságával azt felelte akkor:

— Magának, mint férfinak több bátorságának kell lenni . . . Előbb maga csókoljon meg engem, azután én is megcsókolom.

Nem tudom, hogy volt-e bátorságom, de valaki megzavart, hát hasztalan lett volna. Abban a pillanatban pedig igen sokat vesz-

tettem, mert nagyon sokáig nem jutottam ismét a közelébe s valójában az érettségiig kellett várakoznom, hogy a tettegik jussanak el szerelmes vágyaink . . . Mert akkor a közeli válás felett valami ideges türelmetlen szomorúság fogott el mindkettőnkét, amely az egyedülre való alkalmat kereste minduntalan. És meg is találtuk egy homályos szürkületkor . . .

— Az udvaron voltunk, a hársfák alatt — szólott közbe az asszony merészen.

— Nem jól emlékszik — folytatta Szentgály — mert a szalonban voltunk, biztosan tudom. Sőt arra is emlékszem, hogy a piros blúzánkt csak könyökig érő ujja volt s én a fehér, hűvös karját szóltalammal simogattam a csendes félhomályban. A mamája természetesen nem volt otthon . . .

— Tudja, hogy meghalt két év előtt? — kérdezte az asszony.

— Az isten nyugtassa meg szegényt — mondta Szentgály öröklött részvétellel — nagyon jó asszony volt. Abban az időben igen keveset volt otthon . . . Hol is hagyta el? Igen. A karját simogattam a csendes félhomályban. Közel volt hozzám egészen s a haját, az arát megcsókolhattam volna akárhányszor, de talán eszembe sem jutott. Magának azonban eszébe volt, mert mikor menni készült — az én férfiú bátorságomnak bizonyos lenézésével azt súgta a fülembe:

— Holnap megcsókolom.

— És ma miért nem? — kérdeztem izgatottan, — mert jól tudtam hogy most már azonnal megkapom magától az első csókot.

Meg is kaptam és úgy emlékezem, hogy akkor voltam az egész életemben a legügyetlenebb. Felálltam és az elhanyagolt, tüskés államat simogatva, valami végtelen nagy ügyetlenséget mondtam magának.

Ez az egy mondatom aztán évekig gyötört és mindig szerettem volna kitorúlni az emlékeim közül. Végre aztán sikerült és mostan megint azt szeretném, ha eszembe jutna amit akkor mondtam. De, ha maga elfeledhetet mindent, annyit talán nekem is szabad elfeledni . . .

— Jobban tette volna — mondta az asszony csípősen, — ha a történetéből az én hiúságomért is elfeled valamit . . .

II.

— A következő nappal kezdődik a második fejezet — mondta Szentgály Vince tovább, csak egy mosolylyal felelve a Marosánné szemrehányásaira. El sem hinné talán, ha nem tölem hallaná, hogy nagyon szemérmes kis leány volt és mánap a szemembe s . . . mert nézni szer az egy csókért, amelyet majdán magam indítványozott . . .

De nekünk ritkán volt zavartalan alkalmunk hát magának sem volt valami sok érkezése a pirulós szegyenkezésre.

Koncert az ügétő versenyek alkalmából.

Nagyszabású hangverseny volt f. hó 24-dikén este a vármegyeház nagytermében. Igenis a vármegyeház nagytermében — szükségesnek tartom ismételn — a mely úgy megtelt közönséggel, hogy gombostűt alig lehetett volna leejteni benne és csodák csodája! — mégsem szakadt le. Ha nem csak az emlékezetem. 1894. óta a megyeház nagyterme multságok céljaira egyáltalán nem volt kapható, akárki lett legyen a halandó, aki ez iránti kérelmét illetékes helyen ki merete ejteni. Az volt az állítólagos kifogás, hogy az épület konstrukciója sokkal gyengébb, mintsem megbírná, hogy nagyszámú közönség táncoljon benne. Mindégy, ezen már túl vagyunk s csak dicséretet érdemel, hogy a nagyterem átengedésével, bár csak 10 év múltán módot nyújtottak egy igazán művészi színvonalon álló hangverseny meghallgatására, meg egy élvezetes, kedélyes, reggelig tartó táncmulatságra.

Mikor rám nehezült a feladat, hogy jelentést írjak erről a hangversenyéről, hat évi e szakba vágó prakszis után először van lámpalázam. Igazi művészeket még soha sem kritizáltam. Attól félek, hogy éppen akkor, mikor művészekről nyilvánítom ki véleményemet, lesznek magam laikus és dilettáns. Számoljon ezzel a közönség, a mely olvasni fogja so raimat. Mindenesetre, ha már — vidéki újságíróként — hozzáértő, nyomatékkal bíró véleményt mondani nem is tudunk s okos ember tőlünk ilyet nem is vár, szeretnék őszinte lenni és a magam benyomásait az igazsághoz hiven visszatükröztetni. Főleg pedig szeretném kikerülni azt az édeskés, mézes mázos hangot, mely a vidéki lapok e nemű közleményeinek megszokott, de annál kevésbé rokonszenves ismertetőjele.

Holczer József monológja nyitotta meg a hangversenyt. Őt már ismerjük, szereplése elé nem reményekkel telten, hanem a biztos siker tudatával néztünk.

Művészekkel együtt szerepelni nem olyan könnyű dolog s ember kell a gátra, hogy megállja a helyét. Ebben a tudatban kéte fel a rendezőség Holczer s hiszszük, hogy most is, mikor már utána vagyunk sikerének, nem bánta meg a választást. A Jaques Normand „Nagyon csinos leány”-át osztatlan tetszés mellett adta elő.

A műsor második pontja Tar Ilonka zongorajátéka volt, ki Beethoven Cis-moll szonátáját op. 27. (Mondschein szonáta) játszotta. Ezt a darabot hallottam már legnagyobb művészeinktől, hallottam zeneakadémiai növendékektől s így tudom, hogy annak előadásában mily fontos szerepet játszik a technika mellett az interpretáció. Ezért vártam érdeklődéssel most is a darab előadását. Technika tekintetében csakugyan kifogástalan volt. Leghelyesebben választotta meg az allegretto ütemezését, mely azért kiváló fontosságú e tételnél, mert tapasztalat szerint a legtöbb előadó nem tudja e tételnél játékat az első tételtől megönni. Igazán szép volt a presto agitato-ban az énekutánzó rész előadása s különösen ebből a fokozott accelerando átmenet a következő tételre. Mindnyájunkat meglepett azonban az interpretációban tanusított művészi érzék. A legnehezebb tételnél, ahol a fő és melléktétel egyesül s mindkettő kifejezésre jut, oly finom interpretálást nyert a művészi párhuzam, hogy önkéntelenül éreztük: ez nem az iskolát végzett növendék, hanem maga az alkotó művész. Ezután eljátszotta még Siposs Antalnak „A világosi cimbalmos” című magyar ábrándját, mely tele van kifejezésteljes magyar motívumokkal s így természetes, hogy nekünk, laikusoknak még jobban tetszett.

Szilágyi Arabelláról és Fedák Sáriól kellene most nyilatkozni. Mindaketten elismert, országos nevű színésznők s így mondani sem kell, hogy amit ők nyújtanak, annak jónak kell lenni. Szilágyi Arabella első ízben ifj. Fedák Istvánnal énekelt Ambroise Thomas „Hamlet” című operájából egy kettőt Benda Géza dr. zenekísérete mellett. Hangjában annak bámulatos nagy terjedelme lepett meg legjobban. Eddig csak férfihangban találtam ekkora terjedelmet. Színezni oly változatosan tud, hogy valóságosan a saját belsejében is érzi az ember azt az indulatot,

amit a zene kifejezni akar. Ifj. Fedák István iskolázott hangjával méltó partnere volt. Arrigo Boito „Mefistofele” áriájában a művésznő az olasz zene karakterét — bár ezt az operát nem ismerem — annyi művészetel domborította ki, hogy szöveg és nyomtatott műsor nélkül is ráismertem volna annak olasz eredetére.

Fedák Sári előbb tisztán Huszka Jenő dr. operettjeiből énekelt el egy néhány dalt a szerző zongorakísérete mellett, majd második fellépésénél Truffier „Szent Mikulás” című versét szavalta el s ennek végeztével ismét Huszka dalok t énekelt, melyeket most is a szerző kísért. Nekünk beregszásziaknak kétszeresen kedves a Zsazsa szereplése és minden póz nélkül lelkünkben örülünk, hogy végre már egyszer családi otthonában, gyermekkori barátai és ismerősei között élvezhetjük. Oly bájos elragadó volt, hogy mi, akik eddig — őszintén szólva — haragudtunk rá, mert Beregszászban is Tiszaujlakon is megígérte szereplését s nem jött: most kibékültünk vele, hódunk neki és csodáljuk őt. Fedák Sáriról a fővárosi lapok sem mindig szóltak osztatlan elismeréssel. Sikereibe — különösen a „San Toy” premierjére emlékszem vissza — olykor disszonáns hangok vegyültek. Sokszor olvastam, hogy játéka orfeumi színpadra való. Szombaton este oly finom, annyira disztigvált volt, hogy senkinek eszébe sem jutott a pesti Fedák Sárira gondolni. Mindenki a régi jó ismerőst, a pajkos, vidám Zsazsát látta benne és tombolva tapsolt, virágosóval halmozta el őt. Igaz, hogy ha Zsazsa másutt született volna, nem Beregszászban, akkor ilyen alkalmal legalább is fáklyásmenetet rendeztek volna neki és lovait kifogták volna. Azonban ő ismeri Beregszászt, ahol lelkesednek mindenkiért, aki idegen s hiszem, hogy tőlünk ennyit sem várt.

A műsor 4 ik pontjára kell még visszatérnem. Ez Dr. Fedák István monológja volt. Gárdonyi Gézának „A nyugoteurópai ember” című magánjelenetét adta elő. A nagyobb hatás kedvéért ruhája is „nyugoteurópai” azaz magyar viselet volt. Zajos derűltiséget ért el már megjelenésével is, de még zajosabbat azzal a természetességgel, amely ismerve őt, pódiumon kívül az életben is megnevezteti az embert, mindjárt az első szóra. Maga a monológ is olyan, mintha egyenesen az ő számára készült volna. Ő annyi életet vitt belé, hogy ilyennek talán maga a szerző sem képzelte el. Zúgott a terem tapstól, mikor befejezte.

Ily magas színvonalu, általános tetszést keltett hangversenyre Beregszászban senki sem emlékszik.

A műsört reggelig tartó tánc követte, mely mindvégig élénk, kedélyes volt.

Horthy István.

A táncmulatságon jelenvolt hölgyek névsora ez:

Asszonyok: Bay Györgyné, Bárczay Sándorné, Barta Ödönne, Benda Kálmánné, Dr. Beóthy Pálné, Boldizsár Andriáné, Dr. Csánk Béáné, Czeiner Nándorné, Elsholec Gyuláné, öz. Eötvös Jauóné, Dr. Fedák Istvánné, ifj. Fedák Istvánné, Hunyady Gyuláné, Ibrüg Vilmosné, Imiczky Sándorné, öz. Jászay Jenőné, Kállay Leopoldné, Komlóy Györgyné, Kovács Balintné, Neves Józsefné, Polgar Józsefné, Dr. Rácz Albertné, öz. Szalay Andriáné, Dr. Szabó Orsolyáné, Szilágyi Arabella, Tar Jánosné, Traun Viktorné, Uray Imréné, gr. Vay Ádámné, Vilmert Károlyné.

Leányok: Barta Margit, Edl Hilda, Elek Klára, Elek Sarolta, Eötvös Holón, Fedák Sári, Hodobay Melanie, Horváth Irén, Imiczky Ilonka és Gizuka, Jakab Hilda, Jászay Erzsike, Jászay Jolán, Kovács Margit, Polgar Ilonka, Polgar Margit, Szalay Anna, Szalay Juliska, Tar Ilonka, Uray Elza.

TÖRVÉNYSZÉK.

A szarvasok okozta károkról döntött a mi ap a beregszászi kir. törvényszék, mint felebbezési bíróság. Egy barabási föld-birtokos pört indított a mezőkasszonyi kir. járásbírósnál a deregnyői s a nagy-lónyai Lónya y Gábor gr., — továbbá Tisza Lajos gr. és öz. Tisza Kálmánné szül. Degenfeld Iloná grófnő ellen azon az alapon, hogy természetesen a szarvasok, melyeket az említett birtokosok tenyésztettek, gondoznak, nem lövetnek, károkat okoznak.

A mezőkasszonyi járásbírósg felperest keresetével elutasította. A beregszászi kir. törvényszék, mint felebbezési bíróság elren-

delte a szakértői szemlét arra, hogy melyik gróf tenyészt a szarvasokat s melyik gróf szarvasai okozták a károkat? A szakértők olyan véleményt adtak, mely szerint a nagy-lónyai gróf erdeje egymagában véve is alkalmas a szarvastenyésztésre, a többi gróf egymagában véve nem alkalmas, de az egy mással való összefüggésükben mind alkalmasok arra. Megállapították azt is, hogy minde-nik gróf erdejében van szarvas bőven. Hogy melyik gróf tenyészt a szarvasot, arról a szak-értők hallgattak. Erre vonatkozólag még a járásbírósg kihallgatta a nagy-lónyai gróft eskü alatt, aki azt vallotta, hogy ezelőtt vagy 15 évvel ő hozta a szarvasokat arra a vidékre s azokat akkor szakszerűleg tenyésztette is. Azok nagyon elszaporodtak, miért is a tenyésztéssel felhagyott, sőt lövetni kezdte s löveti is a szarvasokat. A pörben kiderült az is, hogy a hetenyi határban felmerülő szarvaskárokat a deregnyői gróf köteles fizetni, és esetenként fizeti is. A törvényszék ezek után az elutasító ítéletet helybenhagyta és a felperest 189 kor. felebbezési költségben is elmarasztalta azzal az indoklással, hogy a szarvasok okozta károkért csakis az felelős, aki a szarvasok szakszerű tenyésztésével foglalkozik. Ha csak régebben foglalkozott valaki azzal, az nem baj, csak most ne foglalkozzék vele. Az ítéletet nem bírál-gatjuk, csak figyelmeztetjük a földbirtokosokat és a gazdákat, hogy mielőtt ilyen pert indítanak, szakértőkkel vizsgáltsák meg azt, hogy kiknek szarvasai okozták a kárt, ki tenyészt a szarvasokat és hogy a tenyésztés valóban szakszerű-e? Különösen a 400 korona értékű alóli perekben járjanak el nagy óvatossággal, mert az ilyenekben a törvényszék ítéletét jogorvoslattal megáthadri nem lehet. Ugyanaz a barabási földbirtokos ugyanazokat a grófokat rendes petrelés megá-támdta ugyancsak szarvaskárok miatt. Ebben a perben kíváncsian várjuk a felsőbb bíróságok ítéletét. Különben e perben még a törvényszék sem határozott.

Tárgyalások csődügyben.

Hecht Ignác és vb. Engel Mogyhért eleni csődügyben a tömeggondnok számadásait a beregszászi törvényszékhez már benyújtotta, azokra a hitelezők észrevételeiket megtehetik. Az elsőben tárgyalás lesz október 3-án, a másodikban október 10-én.

Gondnokság alá helyezte a beregszászi törvényszék Nahornyak Mihályné szül. Papp Juliánna (Ugocsa vnt.) és Vecsdel László nőten, 18 éves ölyvösi lakost, mindkettőt elmebetegség miatt.

Nyoma veszett Fogarassy Mihály bereg-kövesdi lakosnak. Ezelőtt 35 éve eltűnt a községből s azóta híre nem hallották. Testvére Fogarassy Simon bereg kövesdi földműves most pert indított holtta nyilvánítása iránt.

Elvesztette letétkönyvét, melyet a Munkácsi népbank állított ki 249 számú 2811. folyó szám alatt, Kopóvics Lórád harsfalvi lakos. A beregszászi kir. törvényszék most hirdetményt bocsátott ki, melyben felhívja azokat, kik az elvesztett letétkönyv iránt igényt tartanak, hogy igényeiket a hirdetménynek a hivatalos lapban való első megjelenésétől számított 1 év alatt jelentsek be, mert ha ily bejelentés nem történik, a letétkönyvet semmisen fogja nyilvánítani.

KÖZÉRDEK.

A postai közegekről panaszv hallokunk. Kifogásolják, hogy a vasutállomásnál a postai szállítmányok le- és felrakásánál egy-kettőre járnak el. Nagy csomókba dobálják a csomagokat, aminek aztán meg van az a következménye, hogy a küldeményeket összetörrik, összeroncólszják. A magyar postának az egész világon jó híre van, kár ez az ilyesmikkel veszélyeztetni.

A beregszászi vasuti állomás a németseg szolgálatában. A cím merész, de indokoljuk. A beregszászi vasuti állomás III. osztályu váróteremben a pénztárral szemben a falon egy pléh táblán a következőket olvashatjuk: Hier ist das Interessante Blatt zu haben. Ha már német újságot árulnak vagy hirdetnek ott — amire pedig reméljük nem akad nálunk vevő — legálabb

fordítsák magyarra a hirdetést. Elvégre nem kapca a mi közönségünk arca, hogy mindent hozzá lehessen törölni!

A vasárnapi részegeskedések korlátozásáról. Különösen a falu helyeken gyakran tapasztalhatni azt, ami különben városokban is elégszer megessék, hogy t. i. a munkások vasárnap reggel 7 óra tájban beülnek a korcsmába s isznak ott mindaddig, amíg egész heti keresményöket el nem pengetik. Az emberi szabadságot sokkal jobban tiszteljük, semhogy azt akarnók elérni, hogy a részegeskedésnek teljesen elejét vegyék. De arra mégis csak törekednünk kell, hogy legalább korlátozzák a módokat, ritkítsák az alkalmakat, melyek az ilyen csunya cselekedetre viszik a szegény embert. Gönczy László bótrágyi körjegyző ur erre vonatkozólag figyelemreméltó észrevételeket és eszméket közölt velünk. Ugy hiszszük, hogy ezeket minden nagyobb nehézség nélkül meg lehetne valósítani. Szerinte korcsmahelyiséget a teleknek csakis a kert felől való végén kellene engedélyezni, azokat a korcsmárosokat, akik a lerészegedésig adnak italt, vagy pedig már amugy is részeg embereknek szolgáltat ki italt, mindjárt a legelső esetben legalább 100 K. pénzbüntetéssel, a második esetben pedig már az italmérséki engedélyök elvonásával kellene büntetni, a korcsmahelyiséget a templom közelében nem volna szabad megtűrni, azokat a községi bírakat, kik a korcsmárosok visszaéléseit, kihágásait rögtön be nem jelentik, hivatalvesztéssel kellene büntetni. Mi a magunk részéről még hozzáteszszük azt, hogy ki kellene mondani, hogy a korcsmai hitelből felmerülő bármily csekély adósság ne legyen bíróság érvényesíthető, sőt ha azt az adós megfizette, vissza legyen perelhető, továbbá hogy a népiskolákban behatóan tanítani kellene az egészségtant s különös gondot kellene fordítani arra, hogy a tanuló az alkoholt káros hatásait, a részegeskedésnek egészségi, erkölcsi és anyagi kárait megismerje.

SZÉPIRODALOM.

A szénvónó.

(Cigány-portré dialógban.)

Irta: *Buday Sándorné, Ujhelyi Vilma.*

Személyek: *En*, aki varrok a folyosón. *Mursa*, aki megáll a ház előtt és nagyot köszön. *Kerítéslegény.*

Mursa: Csókolom drága kezét, lábát a nagyságának. Hogy tetszik magát élvezülni méltóztatni? *En*, kérem aláson csak azért a kis sárga macskáért bátorkodnám fellépni, a méket igérni tetszett. Áldom érte azt a piros szent vért!

En: Minek magának az a kis cica?

Mursa: Hogy legyen nekem olyan is; meg hogy az egerek, patkányok ne pusztítsák ki kamrámat, mert ezen esik köztünk Julival mindig a veszedelem. No hát hadd tömöm be a száját avval a macskával. Nem is kívánom én azt, hogy épp ingyenbe essék. Csináltam érte a nagyságának ezt a szép, remek szénvónót. Nézze meg azzal a nagytiszteltű szemével, milyen kellemetes a formája, milyen alkalmatos az alakulása. Nincs ennek párja a vármegyében. Olyan szénvónó ez, hogy magától túl ki utána a kenyér; ha ez nem igaz, ragadjon le a szám örökre mint a sült hainak!

En: Jól van *Mursa*. Van ugyan a ház nál szénvónó vasból is, fából is, de ha már fáradt vele, hát elfogadom. Mi az ára?

Mursa: Mindjárt a fülemre zsugorodjék a szám, hogy csudámra járjanak az emberek, ha pénzért hoztam. Nem kell nekem egyéb annál a kis macskánál.

En: No ez szép magától. De itt van még a macska mellé egy korona, dohányra. Majd elpipálják Julival, ha majd az új ólam padját tapasztják. Csak hogy ehhez hozzá kellene fogni mentől előbb.

Mursa: Akasszanak fel erre a nagy gesztenyefára, ha már holnap bele nem állunk Julival ebbe a sármunkába. Csak méltóztatassék oda vizet, földet, meg pelyvát hozdatni eleget.

En: Ott van az már régen mind. Csak fogjanak hozzá, hogy jól kiszáradjon, mire a takarmányt rá kell rakni.

Mursa: Arról már én felelek. Dermedjek olyan márványfává, mint ez a tornácoszlop, ha olyan sima nem lesz az a pad földje, mint a tükörjég. Nem talál az én munkámban hibát még a király kancellistája sem. Széles e szép hazáért sem szomorítanám én mega nagyságát. Elég nagy szomorúsága volt, hogy a drága egyetlenegy jó, édes apját elvette a jó Isten. Sirhatnám ha eszembe jut, hogy tavaly milyen jó tréfáló kedve volt, mikor a sütőház padját tapasztottam; akkor volt itt legutoljára, eszem a szent szívet neki. Sohase lesz a nagyságának olyan drága jó szülőapja többet, ha száz esztendeig él is. Aztán milyen fájinul tudott az hegedülni urimber léte; vétek annak a kéznek elrotladni, amék ugy húzta, akár egy született cigányműzsikus. Az én igaz jó Istenem áldja is meg minden malasztos szent igéivel a drága meghalt fűvicispány urat, hogy halasztalja meg a sir földjében a hamvázó porait. De azért ne tessék magát annyi búval keseríteni. Mert én épp ugy sajnálom a nagyságát, mint a tulajdon szülött édesanyámat, ha végignézem ebben a fekete gyász komoly ruhájában. (Ingujjával törülgeti szemében azt a képzelt könnyet, mely sehogyszem akar létrejönni.) Virító két orcájához, be jobban illet az a tavalyi zöld kis kokkájú, lebbenceses uszonyu ruha. Az volt csak a szép! Ha én azt a ruhát Julira akaszthatnám, de hogy cserélnék a római pápával. Olyan volna az abban, mint egy kis királyné. Két álló esztendeig ingyen volnék nagysága tapasztó mesterembere, azért a ternóvatmolselyem túll-ruháért. Mit is aggatná azt a nagysága másra, mint ilyen hűséges emberének a feleségére? Ejnye be is boldog volnék, ha a Julimon láthatnám. Olyan volna benne mint a tulipánbokréta.

En: Ha ugy szereti Julit, miért veszedik vele annyit?

Mursa: Mert nem lehet ám azt a csuf cselédet másképp megjárborítani, ha egyszer neki ered a nyelve. Olyankor nincs előtte más nevem, mint: te sütyörü Pesta, te fekete kürtő, te kalótya Gyuri, mintha bizony ő meg olyan fehér lenne, mint a Szentlélek galambja. De még is járja velem egyszer az a fertelmes asszony, a hóhér seprűzze meg azt a pisze orrát neki; még megtalálom egyszer ölni, ha komolyul megharagít.

En: Ugyan, már miért hívja szegényt piszenek?

Mursa: Hát csak annyi orrát mondok csókolom kezét, amennyi van.

En: De hát ha főbe ütné, kivel tapasztaná meg akkor az istállom padját?

Mursa: Egymagam la! Aztán kapnék én minden ujjamra akár hatot is, még pedig olyanokat mint egy pünkösdi rőzsaszál. Akkora gümök nőljenek a fejemen, mint azok a tarka üveggyölyök, ha nem igaz, hogy mikor én tárgyalokni kezdek valakivel, ugy tapad az én hozzám mint a méz.

En: Ugyan ne beszéljen ilyen badarokat; érje be a Julijával s holnap lássanak a tapasztáshoz, hiszen régen ott van rá az előleg erre magoknál.

Mursa: Ugy lesz, ahogy a nagysága parancsolja. Hátha még ráadhatnám Julimra szent István napra azt a zöld kokkás, fényes ruhát, avval a nagy túllfodorral, amék beborítja a földet, bizony szebbet mutatna benne Juli, mint a szent István képe a selyem zászlón.

En: Ha már annyira bomlik azért a ruháért, jól van, odaadom. De a kerti házat tartozik érte megmeszelni kívül belül, még pedig szüret előtt.

Mursa: Könyökig szakadjon le mind a két kezem ha még a héten meg nem lesz. Tűzbe is belelépnék én a nagyságáért. Hiszen nincs ilyen áldott aszszonyság több a teremtet világon. Aztán, hogy illik a varrótú is a kezébe, akár itt ez a szegfűbokréta a pohárba. Hát még az a fényes karkötője ugy zörög rajta, mint a rabok láncra, halálos vétek, hogy a lábára is nem rak egyet, mikor van hála Istennek mi-ből, akár tizet is rátehetne. Akkor volna még igazán aranyos asszony a nagysága, nyalom az üdvösségét! Hej de szép is itt minden! Ilyen virágokat csak a szakmári püspök kertjében lehet látni, másutt sehol; pedig én már csak nagy darab földet bejártam.

En: Hát hol járt?

Mursa: Jártam én már Debrecenbe is, mikor másodmagammal ott a Dunaparton olyan fényes bádögföldelű tornyot építettem a szent Ludomériusz templomra, hogy az egész Szepes-Nyírségen nincs párja.

En: Igazat kell ám beszélni, *Mursa*, nem foly a Duna Debrecennél.

Mursa: Hát az ördög tudja, hogy hijják azt a nagy ménkü, feneketlen, széles vizet ott a városon körül?

En: Hortobágyi pusztának.

Mursa: Ejnye áldom azt a kegyelmes, bölcs fejét, mindent tud, mint egy esperes. Mi tagadás benne, tudok én nagyon sokféléet csinálni; kutat is csináltam én már olyat a nagyváradi oláh érsek udvarában a fürdőház elébe, hogy hozzá képest a munkácsi vár kutja csak verébnyom; ugy dől ott a falból ki a víz, akár a záporosó, ömlik az ott be ajtón, ablakon, padláson, éjjel nappal, folyvást zuhog-mohog, mint a sebes patak; kaptam is érte az érsek urtól egy olyan öblös tajtékpi-pát, hogy két napig is szijhatok rajta egyszerre, ha teletömöm; a minisztrákja meg egy flasrokot adott mellé, a mékben ugy nézek ki, ha magamra veszem, mint szent Pilátus. Méltóztatassék nekem ebben hiteles lenni. A ménkü csapjon, mihelyst csak térhelyre érek, ha nem igaz.

En: Ilyen ügyes ember léte, hogy adhatta hát magát a tapasztásra?

Mursa: Azért csak, lellem nagyságám, mert nem adom egy faluért, ha a simitómát ebben a nagytekintetű udvarában egyszer végighuzhatom; hiába kerestem már annyi tenger pénzt életemben.

En: Mennyit kerestett?

Mursa: Lehetett vagy kilencvenezer korona.

En: Annyi tán még sem volt? Hány esztendőös maga?

Mursa: Aratáskor leszek ötvenkilenc megkövetem aláson a nagyságát. Szép idő ám ez. Nem hazudok én soha sem senki előtt, inkább többől harapnám el a nyelvemet. Mindig van nekem annyi eszem, amennyivel eszem.

En: De hát hova tette azt a sok pénzt?

(Folytatjuk.)

TÖRTÉNETI ADATOK.

„Világosság“

Szabadkőművesek Beregszászban.

Előre bocsájtom, hogy a közlendő adatokat nem szabadkőművesektől kaptam. Másrésztől hogy szabadkőműves nem vagyok. Az adatoknak megfigyelés, kutatás, olvasás és tanulmányozás után jutottam birtokába; az intézmény iránt pedig legfőképpen történelmi szempontból érdeklődöm. Hogy mi a testvéri közösség felőli egyéni véleményem, annak közlése nem tartozik e cikk keretébe. Tisztán történelmi tényekről fogok beszámolni.

Az 1871. évi augusztus hó 5-én szabadkőműves páholyt alapítottak Beregszászban. A páholy, mely Beregszászból, Munkácsról és a két város vidékéről számos tagot számlált az Ardó-utcán épült s ma is meglévő Kató-féle házban nyert elhelyezést. Működését zajtalanul, a legnagyobb csendben kezdte meg s bár létének híre lassanként terjedni kezdett, s közönség érdeklődését felkelteni nem tudta. A páholy neve: „Világosság“ című ős és elfogadott skót szertartásu, törvényes és igazságos páholy volt. Jellemre, tehetségre és társadalmi s hivatali állásra nézve legelőkelőbb, intelligens férfiak léptek be lassanként tagjai sorába s az 1875. évben, tehát a páholy fennállásának 4-ik évében hatvanál több tagja volt a testvéri lánchnak. A mint már jeleztem, a páholy az ős és elfogadott, skót szertartást követte s ezen szertartás szabályainál fogva a három alsó salamoni fokokon is dolgozott. Történelmi tény ugyanis, hogy a páholytak 18. 30. és 33. fokú tagjai is voltak, kik külön munkákat tartottak, melyekben a tanonc, legény és mester fokhoz tartozók nem vehettek részt.

A páholytak felettes hatósága a Budapesten székelő Nagy-Oriens volt, melynek élén mint nagymester Joannovics György s mint helyettes nagymester gróf Csáky Tivadar állottak. Általán véve a skót ritust kö-

KÖZGAZDASÁG.

Teendők a bor minőségének fokozására.

II.

A pince

A pincénél legfőbb a tisztaság. Szüret előtt a pincét, ha annak fala penészes, éles seprővel jó erősen leseperjük, hogy a penészképződést megakadályozzuk. Célszerű a pince falát 2%-os rézgálicos, tejsűrűségű meszoldattal kímészteni. A meszelést olyan korán végezzük, hogy az szüretig felszáradjon.

A pince padlóját, a kantárfákat először a sártól, piszoktól kapával, vagy erre alkalmas eszközzel felvakarjuk, azután a kantárfákat erős seprővel leseperjük és a pincét tiszta seprővel kiséperjük.

Nagy hibája pincéinknek, hogy a legtöbbnek nincs szelelője. Az ilyen pince, ha az még lefelé megyen, a bor erjedése alkalmával veszedelmes is, mert a fejlődő szén-sav nem tud kihuzódni, továbbá az ily pincék dohosak, penészesek, már pedig a bor olyan érzékeny, hogy minden idegen anyagot magába vesz s ezáltal elromlik. Azért nem lehet eléggé ajánlani, hogy pincéinket szelelővel lássuk el.

A jó pincétől megkívánjuk még, hogy hőmérséklete lehetőleg 8-12%-os legyen. Továbbá sem tulságos nedves, sem tulságos száraz ne legyen.

A tulságos hideg és nedves pincében az erjedés lassan indul meg, a zajos, vagy fő erjedés sokáig tart, az utolsó, vagy csendes erjedés pedig évekig is eltart.

A meleg, száraz pincének előnye volna, hogy a must erjedése tökéletesebben folyik le. Hátránya, hogy a hordó dongáin igen sok bor párolog el s hozzá még a bornak legértékesebb részét veszítjük el: a szeszt és illó olajat, mert ezek kisebb hőmérséklet alatt párolognak el, mint a víz.

A meleg pincében, ha a hordók mindig tele nincsenek, a borok hamar megvirágosodnak, vagy megecetesednek.

A prészás.

Szüretre a prészát teljesen be kell rendezni. Alaposan ki kell tákarítani, a préseket, kádakat fel kell állítani, úgy beosztva, hogy a szüret alkalmával semmi akadály ne történjék.

A szüret idejének meghatározása.

A szüret idejének meghatározása attól függ, hogy milyen bort kívánnak azon a hegyvidéken. Savanyu, zamat nélküli bort nálunk nem keresnek, azt kapnak a homokon olcsón. Csemege, vagy asszu bort szintén nincs érdekünkben termelni, egyrészt, mert az éghajlat és talajviszonyok nem alkalmasak erre, másrészt, mert ezt nálunk eddig nem termelték, a kereskedő ezt nálunk eddig nem kereste és ma sem adná meg az árát. Hegy-

szüret és már akkor megcsalta Marosán urat mikor még nem is ösmerte . . .

Az asszony olyan mozdulatot tett a fejével, mintha féltetni akart volna Szentgály-nak, de aztán mégis meggondolhatta a dolgot, mert nem szólott semmit. Valami gyöngye, finom mosolyival az ajkukon szótlanul néztek az egymás szemébe egyideig, mint a gondolatolvasó bűvész.

Először Szentgály jött tisztába az asszony-nnyal, mert ő szolalt először.

— Tudom — mondta mosolyogva — hogy a férje kiküldetésen van s mióta farkasszemet néztem magával, egyből is tisztában vagyok. Mára szálló vendégei lesznek, de, ha például holnap egy kissé szokatlan időben teszem a tiszteletemet, tudom, hogy ki nem dobat a cselédeivel . . .

— Maga egy kissé szemtelen, Szentgály — szólott közbe az asszony. Majd meg hozzátette halkán:

— De nekem tetszenek a szemtelen emberek.

Szentgály meghajlott az asszony előtt.

láncolatunkon az a fő, hogy kellő mennyiség mellett a minőség is megfelelő legyen, a szüret idejét is tehát e kivánalmakhoz kell alkalmaznunk.

A szüret idejét nem lehet mindenütt, minden évben egy időpontra meghatározni, az függ a helyi viszonyoktól, éghajlattól, időjárástól, fekvéstől, talajviszonyoktól stb.

A mi hegyláncolatunkon szabályul állíthatjuk fel, hogy akkor szüreteljünk, mikor a szőlő teljesen érett, több cukor már nem fejlődik ki a szemben s a szőlő még meg nem aszott.

A szőlőnek teljes megerését mutatja a fürtkocsán megbarnulása, a szín megváltozása, aranyárga, fekete, sötét kék stb. s a teljes édesség, mely mellett alig érehető savanykasság érezhető.

A szőlő teljes érését többszöri próba után is meghatározhatjuk. Ugyanis szüret előtt időnként veszünk a szőlő különböző pontjairól néhány fürtöt, azt először kezünk között szétmorzsoljuk, azután tiszta ritka vászonzuhán a mustot átvijjük, és mustmérővel a cukortartalmát megmérjük, ezt 4-5 naponként ismétjük és mikor már látjuk, hogy az utolsó két próba alkalmával lényeges cukoremelkedés nem mutatkozik, itt az ideje a leszüretelésnek.

Ilyenkor a szőlő teljesen fejlett, több cukor már nem fejlődik benne, legkevésbé, legtöbb mustot nyerjük a legtöbb cukor kifejlődése mellett. Ha most már a szőlő tovább áll, akkor a vízrészek kezdenek elpárologni, jó időben a szőlő ezáltal aszlik ami a minőséget javítja, de a mennyiséget nagyon csökkenti.

Nálunk tehát az ideális, vagyis a mi viszonyainknak megfelelő szüret ideje akkor van, mikor a szőlő teljesen megerett, legtöbb víz mellett legtöbb cukor van benne, de még nem aszlik.

Azonban ezt nem minden esztendőben érhetjük el. Sokszor szüret előtt beállanak a hűvös, esős idők, a szőlő elkezd rothadni, mindennap kevesebb és rosszabb borra számíthatunk, azért ilyen időben, ha kilátásunk nincs jobb időre, habár gyengébb minőségű bort is fogunk szüretelni, mégsem ajánlatos a halogatás, hanem minél előbb le kell szüretelni.

Rajz József.

IRODALOM MŰVÉSZET.

Széchenyi Péter és neje zálog-szerződését — ránk való hivatkozással — egész terjedelmében közzétette a Jogtudományi Közlöny.

A Nemzeti Szalon Munkácson

A Nemzeti Szalon, művész életünknek e derék orgánuma, elismerésre méltó buzgalommal a magyar festőművészetet a vidéken is népszerűvé

— Mostan már egészen biztos vagyok a harmadik fejezet felől, — jelentette ki mosolyogva. — Mire a felkelő nap — szólott profétai hangon — holnapután reggel bekandikal a hálószobája ablakán, már elbeszélhetném magának az egymáshoz való szerelmünk harmadik fejezetét . . .

— És elbeszéli valamikor? — kérdezte az asszony.

— Talán tíz év múlva — mondotta Szentgály búcsúzás közben, — mert mostanában úgy is tudni fogja még, akkorra pedig biztosan elfelejti azt a csekélységet, hogy a Marosán Bogdánval való boldog házasságának hatodik esztendejében az enyém is volt egy pillanatra . . .

akarja tenni. E végből azoknak, akik évente ritkán és rövid ideig tartózkodnak a fővárosban, alkalmat akart adni, hogy közelebbről megismerkedjenek, mintegy barátságot kössenek a magyar szellem megnyilatkozásának eme még nemrégén kultivált részével és körutjában Munkácsra érkezett, hogy eme történelmi nevezetességű városban megnyissa első kiállítását. Hétfőn délután 3 órakor szent kegyelettel zárandokoltak a kiállításra érkezett festők Munkácsy Mihály szülőháza elé, hogy halás megemlékezésül babérkoszorúval ékesítsék azt. A verniszás 4 órakor volt a város egész intelligenciájának részvétele mellett s az ünnepély fényét nagyban emelte, hogy Munkács gy. püspöke F i r c z á k Gyula vbt tanácsos, a tárlat védnöke is megjelent s s Nemzeti Szalon titkáranak, Déry Béla festőművésznek szavaira gyönyörű beszédben válaszolva, hazafias lelkének egész melezével méltatta az egyesület buzgalmát s a kiállítást ünnepélyesen megnyitotta. A megnyitó beszéd után ő exszcellenciája és a sűrűn hullámzó diszes társaság az esti órákig gyönyörködött a kiállított művekben.

Külön-külön ezidő szerint nem foglalkozom az egyes képekkel, vagy szerzőikkel. Hiszen jobbra ismert nevek. A nagyközönség napi lapjainkban a fővárosi kiállításaink alkalmából ismételt találkozik műveik bírálatával, művészi kvalitásai méltatásával. Jóformán az egész magyar művészgárda képviselve van, ha nem is nagy méretű, de egy-két intim alkotással. Nem is szólva arról, hogy M u n k á c s y Mihálynak 4 képe szerepel e tárlaton, a halhatatlan mesternek ugyan kisebb méretű, de nagy művészetét tökéletesen jellemző remekművei legjobb korából, melyek megérdemelnék hogy messze földtől idezárandokoljon a műértő: oly nevek, mint Csók István, Fényes Adolf, Balló Ede, Pöll Hugó, Madarász Viktor, Glatz Oszkár, Zemplényi Tivadar, Szlányi Lajos, Nyilassy Sándor, Háalmi Arthur, Révész Imre, Kricsch Aladár, Pajtás Ödön, Hegedűs László, stb. szereplése biztosítja a kiállítás magas színvonalát. Midőn azonban az egyes művek leírását és méltatását későbbre hagyom, nem zárkozhatom el, hogy különös elismeréssel ne szóljak egy a pesti tárlatokon még keveset szerepelt festőművészről, az ifju G u l á c s y Lajosról s mivel beregi származása, előre is tiltakoznom kell a lokálpatriotizmus esetleges vádjá ellen. Akiben ennyi megalkuvás nélkül való művészi törekvés, pöz nélküli, könnyű hatást nem kereső, tisztán ártisztikus igyekezet van s az igazi művészt jellemző intimitás és egyszerűség mellett már a technikának is a helyes rajzban, pompás színekben és lágy tónusokban nyilvánuló annyi készsége van: már a legközelebbi jövőben is nagy reményekre jogosít.

Hogy a kiállítás anyagilag is kedvező eredményű lesz a művészekre nézve, mutatja, hogy a művásárlás már az első napon megindult. Több képet megvett a műszeretéről országszerte ismert Kohnér család és dr. Gulácsy István.

Horthy Béla.

vető páholyoknak a Nagy-Oriens volt a felelős hatóságuk, teljesen önállóan a Szent János rendi szertartást követő szimbolikus Nagypáholytól, melynek élén Pulszky Ferenc állott mint nagymester.

Minket az előbbi hatóság érdekel, mert a Beregszászban szervezkedett szabadkőművesi szövetség a Nagy Oriens alatt volt. A skót szertartást hazánkban az emigránsok: Ivánka Imre, gróf Csáky Tivadar, Türr István tábornok s más nemkevesebb jeles férfiak honosították meg a legtisztább emberbaráti alapon s főüdvösük volt a közönség egyetemleges jellegének megóvása mellett annak magyar nemzeti, hazafias irányt adni. Gróf Csáky Tivadarnak az volt az eszménye, hogy a magyar szabadkőművesség legyen olyan erős, mint az angol, hatalmas mint a francia és tevékeny mint az orosz. — Német országi kutforrásokból tudjuk, hogy a 70-es években jelszül 1873-ban hazánkban a Nagy-Oriens főhatósága alatt 18, a Nagy-Páholy főhatósága alatt 14 páholy állott.

A Beregszász keletén működött „Világosság” páholyt báró Perényi Zsigmond alapította s ugyancsak ő terjesztette be a [ ] szabályait Beregszász vármegyei törvényhatósági bizottságához, amely azokat az 1871. évi október hó 17-én tartott közgyűlésében 154/3503. sz. a. hozott határozattal tudomásul vette. A páholy alapításának sorába tartozott dr. Moskovics Leó is, aki később Beregszászban városi orvos volt s a páholy életében tevékeny részt vett.

Az 1875. évben érte el a páholy virágzásának tetőfokát. Ez év augusztus havának 15-én volt a páholy ünnepélyes felszentelése és beiktatása több Nagy-Oriensbeli testvér s Csáky Tivadar h. nagymester jelenlétében s ez utóbb említettnek kalapácsvezetése mellett. A páholyban tartott díszmunkát a „Vasúthoz” címzett vendéglőben rendezett „Vakolás” követte, a melyen természetesen résztvettek az összes Budapestről, Ungvárról, Munkácsról és Szatmárról megjelent testvérek is.

E naptól kezdve tehát a páholyt szabályszerűen megalkultnak, felsőbb hatósága is elismerte.

Rendkívül élénk s hatásában a profán világra nézve is üdvös páholyműködés vette most kezdetét. A jótékony és emberszeretet erőnyének könyörtelen adakozásokban nyilvánuló gyakorlása mellett a társadalmi életben is bensőbb s bizalmasabb érintkezés volt az emberek közt észlelhető. A valóságos élet nem volt kevésbé meleg, mint most, sőt lehet mondani élénkebb volt, mint napjainkban, amely körülmény határozottan megcáfolta azt az állítást, hogy a szabadkőművesség tendenciái vallásellenesek.

Demokratikus szel em lengte át a társadalmi életet, ösmeretlen volt a klikkrendszer s éppen a világosság férfainak éber ellenőrködése tette lehetetlenné a pöffeszkedés, gőg és elbizakodottság ténfoglalását.

Üdvös intézmények keletkezésének csirái keltek életre a testvérek körében. Megalakult a „Beregszász és vidéki Nőegylet” s ennek kezdeményezésére a polgári leányiskola és a szegény gyermekeket segítő egyesület. Ugyancsak a páholy működésének köszönhető alapítását a Vöröskereszt egyesület beregszászi fiókja, ugy nemkülönben a „Házi ipart terjesztő egyesület” és végül a beregszászi önkéntes tűzoltó egyesület is. Fajdalom, ez intézmények nagyrésze a páholy megszűntével elenyészett.

Általában véve jelezhető, hogy a 70-es évek minden üdvös mozgalma, mely Beregszász vármegyei társadalmi életében elmerült, a „Világosság” [ ] működésének volt az eredménye.

Mint minden intézménynek, úgy ennek is és főként ennek szintén akadtak ellenségei, azonban mind hasztalan, mert a társadalom legnagyobb része élénken rokonszenvezett a testvéri szövetséggel s magatartásával igyekezett ezt a profán világra kiható működésében melegen támogatni.

A páholy összekötésében állott a szatmári „Remény” s az ungvári „Egyenlőség” című páholyokkal. E kapcsolatot és közösséget a „Tiszavölgyi Káptalan” ban rejlett, m. lyben a 17. foku testvérek vettek részt s munkáikat felváltva, Beregszászban, Ungváron és Szatmárt tartották. A 30. foku testvé-

rek, továbbá a Nagy-Tanács tagjai, a 33. fokuak Budapesten, a Nagy-Oriens helyiségében gyűltek össze, míg maga a páholy csak a tanonc és mester fokokban dolgozott.

Az okok, melyek miatt a páholy működését beszüntette, ismeretlenek előttünk s nyilvánosságra az intézmény titkos voltánál fogva soha sem kerültek. Tény az, hogy a 80-as évek elején a „Világosság” páholy beszüntette működését.

A páholynek alapítója és első főmestere báró Perényi Zsigmond volt. Követték őt a kalapács vezetésében, mint főmesterek: Hunyady Béla, Józsa Gyula, végül Bloksay István, aki a páholy utolsó főmestere volt.

Mint már közleményünk elején is jeleztük, társadalmi életünknek sok kiváló tagja vett részt a testvéri szövetségben. Nagyrésze azoknak már az örök keletbe költözött, de sokan vannak még közülök életben, a kik ma is jelentékeny szerepet játszanak közéletünkben.

Soha nem volt titok, még a páholy fennállása idejében sem, hogy kik voltak annak tagjai, nem követünk el tehát indoklás nélkül, ha felsoroljuk őket. Lehet, hogy a névsor nem teljes, de jótállunk érte, hogy hiteles.

Tagjai voltak a már felsorolt főmesterek kivül: Abonyi Emil, Buzáth Kajetán, báró Perényi Aladár, Láng Ferenc, Oroszi Géza, Ekkel György, Janiczky Gyula, Hegedűs Károly, Péchy Endre, Nehibel Ede, Békeássy Lajos, Karabélyos Elek, Farkas Imre, Dr. Szélinger Kálmán, dr. Moskovics Leó, Tájnel Ödön, Baczó József, dr. Umlauf Győző, Melezer Aurel, Buzáth Károly, Linner Bertalan, Budaházi Tamás, Snitzer Károly, Csánk Sándor, Zsiros Sándor, Horthy Gyula, Popovics Miklós, Klimkó Ede, Szeles Elek, Szarka László, Kőrödy Sándor, Decső Károly, Papp Károly, Bognievsky Theofil és még számosan.

A páholy működésének beszüntetése után összes butorait eladván, annak árát, mely 468 fitra mehetett, a Beregszászi Hitelintézetnél helyezte el gyümölcsösztetés végett s a betéti könyvet Tájnel Ödön gondjaira bízta, ki azt az 1885. év folyamán azzal terjesztette be a vármegye alispánjához, hogy ez az összeg a megszűnt páholy végakaratahoz képest, mint a Beregszász keletén működött „Világosság” páholy alapítványa a vármegyei kórház céljaira fordíttassék, oly formán azonban, hogy annak kamatai tőkésítessenek s m. helyt az összeg oly magasságot ért el, hogy annak felerésze a kórházban egy ágy alapítására és fenntartására elegendő, egy ágy állíttassék fel, a megmaradt pénz pedig tovább kamatoztassék s annak jövedelméből fokozatosan állítsanak fel ágyakat, amelynél fölébe kiirandó hogy a „Világosság” páholy alapítványa. Ezekbe az ágyakba beregszászi illetőségű teljesen vagyontalan betegek vallás és nemzetiségi különbség nélkül vehetők fel.

Ez ágyalapítványi összeg ez idő szerint meghaladja a 3600 koronát. Természetes, hogy egyelőre még ágyak alapításáról szó sem lehet.

Ez volt a páholy utolsó jótékony cselekedete, mielőtt eladudt volna.

Végre a 80-as évek elején kialudt a szent tűz az emberszeretetnek Beregszász keletén emelt oltárán s nem akadt senki, aki újra feleltesse azt.

Közi: E.

MENDE-MONDÁK.

Egy fiatal ügyvéd — zárt körben — elkezdett egy perreutastó végzést énekelni. Ha Beregszászban telefon lenne, bizonyára telefonáltak volna a megfigyelő osztályhoz — ha t. i. ilyen is lenne. De így nem tették, hanem csak aggódva néztek rá. Az aggodásból ámulás és bámulás lőn.

Olyan hibásan gépelték le azt a végzést, hogy egész csinos kis népdal lett belőle. Ha jól emlékszünk ez:

„Kimegyek én a temető árkába,
Végeztetett hagyatékom tárgyába.
Örökhagyóm, kelj fel a te sírodból,
30 nap... és felperes lesz fiadból.”

A törvényszék igen szigoruan kezeli a szarvaspereket. Mindenre kíváncsi, amit az ügyre nem igen tartozik. Legközelebb talán a következő kérdéseket fogja tisztázni: mi a kárt okozott szarvasok neve, kora, családi állapota; miért nem találta el az a golyó, amit a legutóbbi vadászatkor feléjük röpítettek; mennyi a szarvasok súlya; mennyit érne a bőrük; miért okoztak a szarvasok idegen területen károkat, mikor a grófok birtokán is van elég rágszáni való; mennyi bélyeg kellene rájuk, ha mellékletként a periratokhoz csatolnák ezeket.

NYILTTÉR.

E rovat alatt közöltekért nem vállal felelősséget a szerkesztő.

Lépes Ödön és Gönczy László urak között felmerült ügy lovagias uton elintéztetett.

Munkács, 1904. szeptember 24.
Balla, Gyórfy, Jelényi, Dr. Flösser

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

A sors jövő számban jön.

Vidéki hírlapíró. Ön azt írja, hogy Tállián miniszter az éljenzéseket kecses és főhajással fogadta! Ugyan kis hamis, ne berregjen ilyet!

Zs. B. Zombor. Valamikor jönni fog. Az ilyen kemény legény írhatna kevésbé kemény dolgokat is!

L. A. Zilah. Végtelenül örvendünk, hogy a „Temetőben” c. verset egy másik László Andor írta.

Háromszori bekenésre!

megszabadul kellemetlen lábizzadásától. Egy korona bektüldése ellenében (tiz levéljegy) bérmentve küldi RIESZ, Halas.

Hirdetmény.

Tudomására hozom a szőlőbirtokosoknak hogy több hordó és egy 42 hektoliteres kád (tisza fehér fából készült) kapható:

Kesztenbaum Hermannál,
Bocska-u. 10. sz. a.

Tisza-ujlaki házamat
eladom

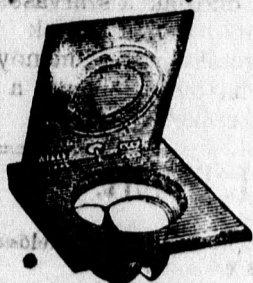
úv. Eszter Józsefné,
Bloksay Emma,
Mezőkaszony.

Sok ezer ember egészsége

logia megvédeni a legújabb szaradékn azott

„Japán“ kloset-ülés.

Minden arnyékszékre alkalmazható.

Változás nélkül!
Teljesen szagtalan!
A legnagyobb tisztaság!
Nem ragyhat be!
Nem dugulhat be!
Léghezjutó!

Betegápolási cikkek. Szobaklosettek.
Betegtoló kocsik.

Mépes árjegyzék kívánatra ingyen.

Guttman L. kloset-gyár

BUDAPEST, IV., Városház-utca 2. szám
(Köventh Lajos utca sarkán.)

Pénzt

ékszerekre, értékpapírokra és minden elfogadható tárgyra. Bárhol másutt elzálogosított tárgyakat magamhoz váltok és azokra magasabb kölcsönt a legolcsóbb kamatok mellett adok

Mór Jakabné, zálogkölcsön int. Árpád-u. 23.

Hirdetmény.

Árpád-utca 29. szám alatt 2 szoba, 1 előszoba, konyha, fatartó azonnal bérebe kiadó.

Felvilágosítást nyújt:

Dr. Kubowich Géza,

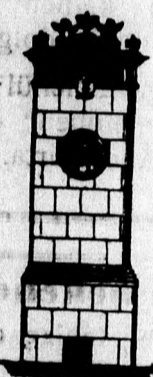
ügyvéd Beregszász

Árpád utca 29 szám.

A eperjesi népbank

KÁLYHAGYÁRA

ajánlja a legjobb hírnévnek s mindenütt közkeveltségnek örvendő

tűzálló fehér chamotte-agyagból gyártott

kiváló minőségű diszes kiállítású

cserépkályhát és

KANDALLÓIT

felette jutányos árban.

A gyári szerelőink által felállított kályhák használhatóságáért és jóságáért feltétlen felelősséget vállalunk.

Kizárólagos képviselőnk és raktárunk

MARKOVICS SAMUEL úrnál Beregszász

Andrássy-utca 19. szám alatt. — Képviselőnk

kívánatra mintákkal és költségvetéssel szolgálhat.

Régi kályhák átrakása és javítása

jutányosan eszközöltetnek.

Hirdetmény.

Az előrehaladott idény miatt az összes raktáron levő áruk ugymint férfi és női ruhakelmék, ing. kalap, gallér, kézelő, kesztyű, nyakkendő, fűzők, vásznak, kanavaszak, ágy asztalterítők stb. leszállított árakban lesznek elárúsítva **Winkler Mór,** rófos és divatáru üzletében.

3129—1904. tkvi sz.

Árverési hirdetményi kivonat.

Az ilosvai kir. járásbíróság mint telekkönyvi hatóság kö hírré teszi, hogy **Klein Vilmos** aranyos-megyesi lakos végrehajthatónak **Klein Herman** ilosvai lakos végrehajtást szenvedő elleni 1600 kor. tőkekövetelés és jár iránti vég ehajtási ügyében a beregszászi kir. törvényszék (az ilosvai kir. járásbíróság) területén lévő Nyiresfalva községben fekvő a nyiresfalvai 53. sz. tjkvben foglalt Klein Herman nevéen álló 148. hrsz. szántóra 286 korona; a nyiresfalvai 61. sz. tjkvben foglalt Klein Herman nevéen álló 60. hrsz. ház, udvar, kertre 1804 koronában az árverést elrendelte és hogy a fentebb megjelölt ingatlanok az 1904. évi október hó 14. napján d. e. 10 órakor Nyiresfalva községében megatandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól eladatni nem fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át, vagyis 28 kor. 60 fillért és 180 kor. 40 fillért készpénzben, vagy az 1881. LX. t.-c. 42. §-ában jízett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 4-én 3333. sz. a. kelt igazságügyministeri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előlegesen elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt ilosván, 1904 évi augusztus hó 11 én.

A kir. járásbíróság mint tkvi hatóság.

Kir. jbiró szabadságon.

Masika, kir aljbiró

NYOMTÁK A „SZABADSÁG“ KÖNYVNYOMDÁBAN BEREGSZÁSZ 1904.

Az amerikai kiutazásról.

Gróf Tisza István miniszterelnök kifejezetten kijelentette a képviselőházban, hogy a kivándorlót semmi körülmények között sem akarja megfosztani a maga szabad elhatározásától. Mind neki arra utazhatik, a merre utazni akar. A miniszterelnök ugyancsak a képviselőház nyílt ülésén hang-ulyozta, hogy egyetlen egy kivándorlót sem foa arra kényszeríten, hogy Fiumén keresztül hagyja el az országot. Ezen az utvoalton tízenyolc napot kell tölteni, hogy Amerikába eljussunk. A községi és körjegyzőket utasította ugyan a magyar kormány, hogy a kivándorlóknak a fiumei tízenyolc napos amerikai utazást ajánlják, ám a jegyzők ennél tovább nem mehetnek. Ajánlani ajánlhatják a hosszabb tengeri utazást, de nem kényszeríthetnek rá senkit. Mert ha a kivándorló kijelenti, hogy Brémán keresztül akar utazni, ahonnan 7 nap alatt éri el Amerikát, a jegyző az utlevelet Brémán át is köteles kiállítani. Az esetben azonban, ha a jegyző ezt mégis megtagadná, a kivándorlónak jogában áll a jegyző ellen azonnal panaszt emelni a vármegye alispánjánál. A vármegye alispánja majd elrendeli, hogy a jegyző adja ki a kivándorlónak a brémai utlevelet. Ha mégis akarna valaki, aki a kivándorlót egyéni szabadságától megfosztva, kényszeríteni akarja a fiumei útra, az ellen sürgős beadványt kell intézni gróf Tisza István miniszterelnöknek, mint belügyminiszterhez Budapestre. A miniszterelnök kétségtelenül igazságot fog tenni. Aki a brémai utlevelet megkapta, Oderbergen keresztül akadálytalanul utazhat Brémába és onnan 7 nap alatt eljut Amerikába. Az ügynököktől senki semmi esetre se ijedjen meg. Az ügynökök, vagy megbízott senkit fel nem tartóztathat s ha valamelyik mégis megkockáztatná, azt az ügynököt föl kell jelenteni a miniszterelnöknek, még pedig az a legcélszerűbb, ha a kivándorló ott, a hol feltartóztatják, rögtön sürgönyblankettát kér és az ügynököt gróf Tisza István miniszterelnök budapesti címére szóló táviratban kért megbüntetni. A miniszterelnök ilyen esetben tüstén intézkedik, hogy a kivándorló szabadon utazhassék, sőt arra is kell hogy gondja legyen, hogy az ügynököt megbüntessék. A miniszterelnök az ügynököktől is megköveteli és kell, hogy megkövetelje, hogy a törvényt tiszteletben tartsák s azokat a kivándorlókat, akiknek brémai utlevelük van, ne háborgassák. Utlevél nélkül senki se utazzék Amerikába. Már azért sem, mert hiszen utlevelet mindenki kap.

Missler F., Bremen.

Az influenzát 8—9 év előtti, első felléptekor, mint divatos betegséget sokszor kinevelték. Az idők folyamán azonban ez a betegség éppen oly veszedelmesnek, mint ragadósnak bizonyult, veszedelmesnek pedig az utána fellépő utóbetegségek miatt bizonyult. Ezek közé a valóban borzalmas utóbajok közé tartozik a tüdőkatarus, mely nem ritkán tüdővészszé fajul. Ezért is az influenza után fellépő mindenfajta tüdőkatarus ellen ajánlatos **SIROLINT** szedni. Ez a kitünő szirup, mely a különböző tüdőbetegségeknel fényesen bevált, az említett katarusokat aránylag rövid idő alatt leküzdeni képes.